

ზელანდიაში ქართული მოძი დაფასტა

CPA თმთა

კონფერენციაზე ქართული მხარე მიხეილ ბურძგლასთან ერთად გია კულტურული მემკვიდრეობის წარმოედგინა.

“მსოფლიო თასის მერე რაგბის აერთაშორისო საბჭომ მიიღო გა- დანწყვეტილება, ჩატარებინა კონ- კურენცია თამაშის განვითარების შესახებ. ასეთი სახის და დონის კო- დევრენციაზე პირველად მივიღეთ მონაწილეობა, - “24 საათთან” საუ- ბარში აღნიშნა გია კულტურულმა, - ოკლენდში მთელი სამწვრთხოელო ელიტა იყო წარმოდგენილი, კიდევ ეს ხალხი, ვისაც თავისი ქვეყნის რაგბის კავშირში რაგბის განვითა- რებაზე და სხვა საჭიროოროზო სა- კითხებზე სიტყვა ეთქმის. სულ სა- მოცამდე კაცი შეიკრიბა. ისინი ექვს ჯგუფად იყვნენ დაყოფილნი. წარმოიდგინეთ ასეთი სურათი: დი- დი დარბაზი, მაგიდებთან სხედან ეს ჯგუფები. სისტემა ამგვარი გახ- ლდათ: მოცემული იყო თემები, ხო- ლო კონკრეტული პირები ამა თუ იმ თემაზე აკეთებდნენ მოხსენებ- ას. თემები, ბუნებრივია, თამაშის მომენტებს ეხებოდა. ასე, მაგალი- თად, შერკინების თემაზე მოხსენე- ბა გააკეთა ბერნარ ლაპორტმა, აუჭში თამაშზე სამხრეთაფრიკე- ლებმა ისაუბრეს, ლაპარაკი იყო რაქში და მოლში თამაშზე, ჩარბე- ბაზე. ერთი სიტყვით, მთელი თამა- ში, სტატიკური თუ დინამიკური ჯგუფები იყო განხილული. მოხსენე- ბებელი ცდილობდა, წარმოეჩინა ვრობლებმა, რომელიც იქმნება ამა თუ იმ სათამაშო სიტუაციაში. კონ- კურეტულ მაგალითს მოვიყვან. ამ მსოფლიო თასზე შერკინება ძალი- ან ხშირად იქცეოდა. ამის გამო იზ- რდება ტრავმის მიღების ალბათო- ბა, ბურთი ცუდად გამოდის შერკი-

ხებიდან, თამაში ჩერდება, დიხაში-
კა აკლდება. მომხსენებელი აყენე-

ლებლობაში დარწმუნდებია". ქართველებთან ერთად ჯგუფზე ში ახალზელანდიელები, ინგლისელები, ურუვგვაელება, კანადელები და რუმინელები იყვნენ. ბუნებრივია, ამ ხალხთან ურთიერთობა და ამა თუ იმ საკითხზე ერთობლივი მსჯელობა, მოსაზრებების გაზიარება ერთობ საინტერესო იქნებოდა ეს ქართველებისთვის.

"სამუშაო პროცესი დილის ცხრის ნახევარზე იჩქებოდა და ექვსზე მთავრდებოდა. ურთიერთობა ჩვენი ჯგუფის წევრებთან მუშაობის პროცესშიც გვძონდა და ამა თუ იმ საკითხს მისი დასრულების შემთხვევაც ვარჩევდით. მიშა ბურქლას თავისი ნააზრევის დასაბუთება უნდოდა. ძალიან ბევრი საინტერესო და კარგი რაზ გაიგო. მსოფლიოს წამყვან გუნდთა თამაშისას ჩვენ ვხედავთ შედეგს, რას და როგორ აკეთებს გუნდი, მაგრამ საინტერესო და მნიშვნელოვანი თავადა აქამდე მისასვლელი გზაა. ოკლებ-დში სწორედ ის ხალხი იყო შეკრიბილი, რომელიც ამ დეტალებზე მუშაობს. გათთან ურთიერთობა ჩვენთვის ძალიან მნიშვნელოვანი და საინტერესო იყო.

არ მინდა, დავაკნინო ძველი მწერთნელების ღვანლი, მაგრამ თამაშის შესწავლის მეთოდიკა ამგვარი იყო: გუყურებდით შედეგს, მაგრამ, კიდევ ერთხელ ვიმეორებ, მნიშვნელოვანი ისაა, თუ როგორ მიდიოდნენ ამ შედეგამდე. ახლა ნელ-ნელა ჩავერთეთ ამ საქმეში და სკოლის საფუძვლებს ვიღებთ, ანუ იმ საფუძვლებს, როგორ უნდა მიიღიდეთ იქამდე, რაც გულშემატკიცვა-რებში მოწონებას და აღფრთოვა-

გია კუბლაშვილი თბილისში კმაყოფილი დაბრუნდა

ნებას იწვევს”, - განაცხადა გია კუ-
ბლაშვილმა.

სხვადასხვა სათამაშო ფაზის განხილვის გარდა, კონფერენციის მონაწილეთა შორის გაჩნდა რამდენიმე მოსაზრება მსაჯობასთან დაკავშირებით. კერძოდ, საუბარი იყო იმაზე, რომ მოედანზე მსაჯთა რაოდენობა არასაკმარისია. ხშირია მომენტები, როცა მსაჯი ზუსტად ვერ აფასებს შექმნილ მდგომარეობას, წესების დარღვევას, რის შედეგადაც არასანორ გადაწყვეტილებას იღებს. არის ხოლმე მომენტები, როცა საქმეში გვერდითი მსაჯი ერევა, მაგრამ რა ვუყოთ სხვა შემთხვევებს? იყო მოსაზრება, რომ მოედანზე მსაჯთა რაოდენობა გაიზარდოს, თუმცა, საეჭვოა, ასეთი კარდინალური გადაწყვეტილები ახლო მომავალში მივიღო.

“ზელანდიელთა მწვრთნელმა გრემ ჰენრიმ წამოჭრა საკითხი კუთხის დროშების შესახებ. ძალიან ბევრი ლელო იდება აუტიდან ხუთმეტრიან ზონაში. მაღლალი დონის მატჩებში არის ბევრი კამერა, ვიდეორეფერი და ცველაფერი კონტროლდება, ანუ სადაც მომენტს არჩევენ, მაგრამ სხვა მატჩებში, სადაც არ არის ვიდეორეფერი, ბევრი პრობლემა იქმნება. მსაჯს უჭირს გადაწყვეტილების მიღება, ვერ არკვევს, მოთამაშებ ჯერ ბურთი შეახო მინას და მერე თავად შეეხო აუტის ხაზს ან, საერთოდ, გადავიდა, თუ პირიქით. შევთანხმდით კომპრომისულ ვარიანტზე: თუ

ტანი შეეხება დროშას, ლელო არ ჩაითვალოს, ხოლო თუ ბურთი შეეხება დროშას, მაშინ ლელო გატანილად დაფიქსირდეს. საუბარი იყო აგრეთვე იმაზე, რომ ჯარიმები შეიცვალოს თავისუფალი დარტყმებით. ეს იმისთვის მოიგონეს, რათა ყველა ჯარიმა კარში არ დავარტყყათ და ლელოების გატანის პროცესში მოხდეს. აյ სხვა პრობლემებმა იჩინა თავი. კერძოდ, რომელი ჯარიმა დაინიშნოს თავისუფალ დარტყმად და რომელი - არა. თავდაპირველად შეთანხმდნენ იმაზე, რომ ტექნიკურ ფოლზე დაინიშნოს თავისუფალი, თუმცა, გასარკვევია, რომელია ტექნიკური ფოლი. ერთ-ერთი ვარიანტი იყო ის, რომ 22-მეტრიანის გარეთ ყველა ჯარიმა იყოს თავისუფალი, რათა კარში ვერ დაარტყყა, შეინით კი ჩვეულებრივ. აქ უკვე სხვა პრობლემამ იჩინა თავი - ამ შემთხვევაში აუჭიში ველარ გადაგდებ ბურთს, უფრო სწორად, გადაგდებ, მაგრამ შენი არ იქნება. არადა, ეს ერთ-ერთი მძლავრი იარაღია ლელოს გასატანიანი, ანუ ასეთი წესი ეწინააღმდეგება რაგბის საერთომორისო საბჭოს პრინციპს თამაში ლელოების გაზრდასთან დაკავშირებით.

ამ საკითხზე ჩვენც გვერნდა საკუთარი მოსაზრება. პოლემიკაში არ შევსულვართ, მაგრამ ბევრ იმ თემაზე, რაზეც ოკლენდში იყო საუბარი, ჩვენთანაც ცხარე დისკუსიებია. თუმცა, ამას ჩვენთან ცოტა

სხვა ძირართულება აქვს – გვიჩდა,
თამაშის წესები შეცუთავსოთ მსა-
ჯობის დონეს, რათა თამაში უფრო
სანახაობრივი გახდეს.

არ მინდა, ვინმეს შეურაცხყო-
ფა მივაყენო, მაგრამ რუმინელმა,
რომელიც იქ იყო (მნვრთნელი ვერ
ჩამოვიდა, ავადმყოფობის გამო),
ამბობდა, ჩვენთან ასეთ თემებზე
დისკუსიები საერთოდ არ მიმდინა-
რეობსო. მოკლედ, ჩვენი მნვრთნე-
ლები აზროვნებენ, უყვართ ეს საქ-
მე და არც ისე ჩამორჩენილები არ-
იან, როგორც ზოგიერთები ამბობ-
ენ. ბუნებრივია, არის დეტალები,
რომლებიც ჩვენ არ ვიცოდით, მაგ-
რამ იქაურმა კონტაქტებმა და დის-
კუსიებმა დაგვარწმუნა, რომ ნაკ-
რებში მოსულ მნვრთნელთა მუშა-
ობა სწორი გზით მიიღის. რას და
როგორ შეძლებენ, მერე გამონდე-
ბა. თანაც, ის საშუალებებიც ხომ
უნდა გავითვალისწინოთ, რომელ-
იც ამ მნვრთნელებს აქვთ გეგმის
შესასრულებლად”, - აღნიშნა კუბ-
ლაშვილმა. იგივე განუცხადებია
საქართველოს ჭაბუკთა ნაკრების
ყოფილ მნვრთნელს, ახალზელან-
დიელ ბრძედ მიურეის, რომელსაც
ქართველები კონფერენციის დას-
რულების შემდგომ შეხვდნენ. მიუ-
რეის თქმით, მნვრთნელი სათამა-
შო სქემას იმის მიხედვით ირჩევს,
თუ რისი სამუშალება აქვს და მონი-
ნააღმდეგებ ვინ გყას, ანუ რაც
იცი, ის უნდა ითამაშო.

ფილა აგრეთვე მსაჯოთა საბ კატე-
გორიად დაყოფის შესახებ. ასევე
უნდა დაიყოს მატჩებიც, ანუ დაბა-
ლი დონის ნაკრებთა მატჩეს დაბალი
დონის მსაჯი მოემსახურება, მაღა-
ლი დონისას კი, შესაბამისად, - მა-
ღალი დონისა. ამ საკითხს ბევრი
ოპონენტი გამოუწინდა. საქმე ისაა,
რომ საქართველო-რუმინეთის
მატჩეს, რომელიც ამგარად დაყო-
ფის შემთხვევაში მესამე კატეგო-
რიის მატჩედ შეფასდება, მესამე
კატეგორიის მსაჯი უნდა მოემსა-
ხუროს. არადა, სწორედ ამ მატჩებს
სჭირდებათ მაღალი დონის მსაჯე-
ბი, რადგან, ინგლისისა და ზელან-
დის შეხვედრაში, მოთამაშეთა
კლასიდან გამომდინარე, იმდენი
დარღვევა არ ხდება, რამდენიც შე-
დარებით დაბალი დონის მეტოქე-
თა თამაშებში. თუმცა, ჯერ არაფე-
რი გადაწყვეტილა და ამ საკითხთ-
ან დაკავშირებით მუშაობა გაგრ-
ძელდება. კონფერენციის მიმდინა-
რეობისას ქართველებს კონტაქტი
დაუმყარებით ირლანდიელებთან.
ბუნებრივია, ისინი ფინანსურად
ყველა პროექტს ვერ უზრუნველ-
ყოფენ, მაგრამ ბევრ საქმეში დაგ-
ვეხმარებიან. მსაჯებისა და
მწვრთნელების გამოგზავნას ნინ
არაფერი უდგას, ეს უკვე შეთანხ-
მებულია. საამისოდ მხოლოდ
დროის შერჩევაა საჭირო.

ଅମ୍ବାର ପାତାଳ କାନ୍ଦିଲାର ପାତାଳ କାନ୍ଦିଲାର ପାତାଳ କାନ୍ଦିଲାର

გრალის ლია ჩემპიონატი

განუთეავავა ოუსაძა ძარაოფ
საფინმა მეოთხედფინალურ
დაპირისპირებაში საკუთარ თავს
მშვენიერი საჩქუარი მიუძღვნა -
24 წლის იუბილე პირველ ნომრად
განთხოსილ ამერიკელ ენდი
როდიკონ გამარჯვებით აღნიშნა.
უგუნდებობას ვერც მოქმედ
ჩემპიონს, ამერიკელ ანდრე აგასის
დავწამეთ, რომელმაც, საფინის
მსგავსად, ნახევარფინალური
საგზური დაისაკუთრა. ქალ
ჩიოგბურთელთა შორის კი
მნიშვნელოვანია პირველი
ნომრის, ბელგიური უუსტინ ენინ-
არდენის მიერ ამერიკელი
ლინსდეი დევენბორტის ძლევა.

თანავე დამუხრუჭდა. რუსი ჩოგ-ბურთელი უმაღ მოეგო გონს, რაც მის შედგომ თამაშზე აისახა კიდეცა მეორე სეტში საფინმა ხელთ იგდო ინიციატივა - მეტოქეს ზედიზედ ორი მონოდება აართვა და სეტი მოიგო. მესამე პარტიაში მეტოქეები თითქოს თანაბრად ირჯებოდნენ, მაგრამ ასე გრძელდებოდა შე 11 გეიმამდე. გარდამტეხი სწორედ ეს გეიმი აღმოჩნდა. საფინმა ანგარიში გაათანაბრა, შემდეგ კი სეტიც მოიგო. მეოთხე სეტში კი როდი კმაც გამოიღო ხელი და საფინის შეტევა გააუვნებელყო. საქმე ტაიპრეიკამდე მივიდა. აქ კი საფინმა ამერიკელთან პირნმინდად წააგო - 0:7, რამიც მოძალებულმა ემოცია ამაც შეუწყო ხელი, მაგრამ ეს იყოდა ეს. მეხუთე, გადამწყვეტ სეტში, რუსმა ნერვების მოთოვა შეძლო,

აც აიღო. საფინმა ორი ბრეიკ-პოინტით თავის სასარგებლოდ შემოაბრუნა. ერთი სიტყვით, 2000 წლის აშშ-ის ღია ჩემპიონატის გამარჯვებულმა 3 საათასა და 23 წუთში მორიგი წარმატება მოიპოვა, როდენმა კი მარცხი ჩოგნის დამსხვერევით აღნიშნა. საფინი მაყურებელმა Happy Birthday-ის შექახილით გაცილდა კორტიდან.

“მე დავბრუნდი, ეს კი ვყელაზე მნიშვნელოვანია”, - გამარჯვების შემდეგ გახარებული ჩანდა იუბილარი.

ენდი როდიკის ბარიერის დაძლევის შემდეგ საფინს კვლავაც ამერიკული ბარიერი ელის. ოლონდ მეტოქე ტოქე ბევრად მრისსანეა – ანდრე აგასი, რომელმაც, თავის მხრივ, მეტოქე ნომრად განთესილ ფრანგ სებასტიან გროსეუანს არ მისცა გასაკანი. ვიდრე ავსტრალიის ღია ჩემპი-

ნობაში კი დიდი სლემის მეცხრე ჯი-ლდოს დასაუფლებლად ძომართულ ამერიკელს ხოტბას შევასხამდეთ, თავიდანვე გეტყვით, რომ ფრანგმა ასპარეზობის გაგრძელებაზე უარი განაცხადა. იგივე გააევთა გროსეუ-ნის თანამებამულები, მეოთხე ნომრ-ად განთესილმა ამელი მორესმომ, როდესაც კოლუმბიელ ფაბიოლა სულუაგასთან დაპირისპირებამდე კორტზე გასვლაზე უარი განაცხადა და, შესაბამისად, კოლუმბიელს ხო-ნჩით მიართვა ნახევარფინალური საგზური. აქვე განვმარტოთ: გროს-უანი მეორე სეტში გამოეთიშა ასპა-რეზობას. ამ დროს, ბუნებრივა, ან-გარიში აგასის სასარგებლოდ - 6:2, 2:0 გახლდათ. საზარდულზე მიღე-ბული ტრავმით შეწუხებული გროს-უანი იძულებული გახდა, მსაჯებთან მისულიყო. მატჩი სულ 44 ნუთს გა-

რიანი ორთაბრძოლის შემდეგ მარა-
ატ საფინს ოფლმოუდენელ აგასის-
თან მოუწევს ურთიერთობა. საგუ-
ლისხმოა, რომ როდიკოთან თამაშის-
ას საფინს არაერთხელ მოუხდა, გა-
მიზეზებული მარცხენა ბარძაყის
დასამებლად მწვრთნელისთვის მი-
ემართა.

გუშინდელი ასპარეზობებიდან
მნიშვნელოვანი გამოდგა პირველ
ნომრად განთხესილ ჟუსტინ ენინ-
არდენისა და მექუთე ნომრის ლი-
ნდსეი დევენბორტის დაპირისპი-
რება. თუმცა, სეირი დიდხანს არ
გაგრძელებულა. ბელგიელმა ორ
სეტში – 7:5, 6:3 სალია ზორბა ამე-
რიკელს. სუსტად დაწყებული მატ-
ჩი ბელგიელმა 87 წელში დაასრუ-
ლა. ნახევარფინალში ევროპელს
კოლუმბიელ სულუაგასთან მოუწ-
ევს შებბა.

გვირჩვინსან ბალტა გასართობები

იტალიური ნიდანის კომიტეტი

XVI საუკუნე

ეგრეთ ნოდებული კომედია დღე დრო ცეკვა, ანუ ნორაბისი კომედია. შეიძლება ითქვას, რომ ეს ხელოვნება ყველაზე ძველია იტალიის მინაზე. სპექტაკლები, ჩევლებრივ, გარკვეული ფუნქსიერებული „ხასიათების“ მონანილერით მიმდინარეობს. ხასიათებს სხვადასხვა ჩინდება ასახიერებელი. საჯავალია ამ ხელოვნებას პლაგუტება და ტერწკოუსას კომედიები, ეგრეთ ნოდებული ატელანური ფარსების უძველესი მიწრო-ვიზიონებული კომედიის შუასაუკუნეო ბრივი ტრადიცია თითოების უცნობია, მაგრამ კარგადა კონტინუა, მაგრამ ის რეზისანის ეპარქიში ალფაც და მალე კიცა იტალიელების საყვარელ სანძხობად. მალე კომედია მთელ ეროვნაში გავრცელდა. იტალიელი კომედიანთების დასეპი ჩნდება გერმანიაში, ინგლისში, ანგლეთში. ანგლ III-ის დროიდან იტალიური კომედია ფრანგული სამეფო კარის მუდმივი გასართობია.

კომედია დელ არტეს საფუძვლად რამე პირს კი არა, მეტალი სკუნსარი

აონავ აეკა კა ათ, იმდენ სცენაზო
უდევს, თვითი ტექსტსა და მიზანსცენ-
ტებს ნიღბაინ მასხობები პროდაპრო წა-
რმოდგენისას იგორნძლნენ იმპროვიზა-
ციის სახით. ფიქსირებული პერსონაჟები
ბი იყვნენ ბოლონიელი ვაჭარი პანტა-
ლონები, ბაქა და მხედალი კაპიტანი,
ცრუშებცინიერი დექტორი აგანსაკუთ-
რებით პოპულარული იყო მასხურთა
სახეები: მამაკაცი ბრიგედა და მისი შე-
ცყვარებული სერვეტა, მასხურად ითვ-
ლებოდა არლეკინიც.

არსებობს თვალსაზრისი, რომ კო-
მედება დელ არტეს პერსონაჟები სცენა-
ზე იტალიური სახური თოვებინური
თეატრიდან მოვიდინებ. იტალიურ თო-
ვებინურს ფერლის ტრმრის, იტალიურად,
„ბურატინს“ სამოსი ეცვათ. აიტომაც
ქვეპარ მათ ბურატინები. XVII საუკუნე-
ში მზადებათ თოთქმის ცეკვა იტალიური
კომიკსა დარე თოვებინური თეატრის
მეპატრონებიც.

დარამატიკურის განვითარებასთან
ერთად იტალიური იმპროვიზაციული
თეატრი ნელ-ნელა კვდება. ეს ბურებრი-
ვიცაა, რადგან დაწარმატეულ სასიათები
თანაბრანაზონი ეწინააღმდეგება. პე-
რიანანის ფსიქოლოგიური თვისებებისა-
დმი მზად იტერესს. მაგრამ კომედია
დელ არტეს ტრადიციები, შესრულების
მაღალი კულტურა, მზარულება და სი-
მკეთრე შეუმნინებლად გადადის რეა-
ლისტურ კომედიამ, დიდ გალენას ხა-
დებს უნ-პარტია მოლიერის დრაპა-
ტურგანაზე და, რა თქმა უნდა, იტალიურ
სცენოგრაფიზე: კარლო გოციზე, კა-
რლო გოლოფონიზე.

XVII საუკუნეში, როცა ფერწერა უკვე შეფარა აკადემიების კალთას, როცა მუსიკა ჯერ ვერ გამოიყო ეკლესიას, ხოლო ოპერა ჯერ კიდევ ეძებდა თავისი მომღერალების გარეშემა, შეიძლება ითქვას, რომ იტალიაში ერთადერთი ხალხობრივი ხელოვნება არსებობდა — ნიღბების კომედია. ის განახორციელებდა საკუთარ თავში ლუთაეპრივად ნოჭიერი ხალხის მინაგან მხატვრულ სამყაროს. ამ კომედიების გვულობრიველად ისვენებდნენ იტალიური ბარიკეს, უფალალი აკადემიური შეკრებების, ცერემონიული მაჩერებისას და უშველუებელი პარკებისაგან დალლილი ადამიათები. ნიღბების კომედია თავის კარავს მყაცრი არქიტექტურით ნავაგ მოედნებზე შელია. ეს მაგიდვილი ნამალი იყო XVII საუკუნეში ცივი პარადულობისაგან, რომელიც მხილობდ იტალიაში გამოიგონა და მოელევიანობაში გავრცელა. ცერემონიულ მოხსელეები, საეკლესიო პრელატები,

პედინგტური დიპლომტებია არა მარტო ერთობოდნენ ნიღბების კომედით, ზოგჯერ მასში მონანილეობის სურვილიც უჩჩლებოდა. ნიღაბს იკეთებდნენ და სკეცაზე გამოიდინენ ფულორეციელი სახატვარი სალავატორიზა და მათება-ტრიკოსა ევანჯელისტა ტორიჩელი, რომელსაც სკოლას მერხიდნ იცნობს ყოველი ჩვენებანი.

მაგრამ კომედიის შესახებ ჩვენ მხოლოდ მწირი მოგონებებს შემოგვრჩა. სხვანის დროზე ვერც იქნებოდა, როგორც მთელი ეს სლელონება მხოლოდ მის მნიშვნელოვანი სიტყვებსა და მოირიანებში არსებობდა. კომედია უკანასკნელ მსახიობთან ერთად უნდა მომვედარიყო. მხოლოდ რამდენიმე ჩანერილი სიუჟეტი შემორჩა, რომელიც სქემატურად აღწერს სასცენო მოქმედებას, აქვე ჩამოთვლილი გამოსვლათა თაბმიძევევრობა. კომედიის ისტორიკოსი ვერნონ ლი ამბობს, რომ ეს ჩანერილი სიუჟეტები მი უფრორმა ნაგები იყენებს მოვაკოზებებს, რომელებიც თვალწარმტაცი ფეიერვერკის შემდეგ ჩატარდა.

ასეთივე მექანიკური მტრედი, რო-
მ პრ

ନେଶ୍ବି ଦୀପଶ୍ଵତା ଏକ ଶ୍ଵେତାଲୟୁର ଅଳ୍ପକ୍ଷ-
ଧାର୍ଥୀ ବସାଉଥରନ୍ଦରିତି, ସାମ୍ଭାଲିବା
ଗ୍ରହଣିଲା, ଗ୍ରାଵ୍ଯନ୍ଦରନ୍ଦରିତି କେଇଠି ଗ୍ର-
ାରିବ, ସାମ୍ଭାଲିବା
ମ୍ବୁରନ୍ଦାଲ୍ସ. ଆମ ଦୀର୍ଘବ୍ୟବରେ ଧାର୍ଥୀ
ତ୍ରୀଵା ଓ ଆନ୍ଦୋଲନିଲେବନ୍ତି ଡଲିଜୁରି,
ରମ୍ଭେଲିଶିପ୍ ଅଳ୍ପକ୍ଷରିଲା ମନମାଚାଲି
ମେଜ୍ଜିଲ, ଲ୍ୟାଙ୍କ XIII-ରେ ଅଫର୍ଜୁଲି ଦୀପ-
ଶ୍ଵତା. ସିନ୍ଦରେତ୍ର ଏବଂ ମେଜ୍ଜା ଅଳ୍ପକ୍ଷରି-
ଲି ଅଲ୍ପକ୍ଷଶାନଦର୍ଶି ଦୀପିମାସ ରମାନଶୀ
"ସାମ୍ଭାଲିବା ମୁଖ୍ୟମ୍ବେତ୍ରରେ".

ଲ୍ୟାଙ୍କ XIII ଦାରୀକାଳା 1601 ମୁହଁ 27
ମେଜ୍ଜା ଏବଂ କାଳି ମିଥିକାମାତ୍ର ଏହିବୁ

სექტემბერს. მიუხედავად იმისა, რომ საქმე გვირგვინოსან პირს ეხება, მისი აღზრდის თავისებურებები გაძლიერდება განვაზოგადოთ იმ დროის სხვა დიდგვაროვან ბავშვებზეც, რადგან სამეფო კარისა და აზნაურთა ოჯახების წეს-ჩვეულებები ჯერ კიდევ არ ყოფილა ფორმალურზებული და დიფერენცირებული. ერთი სიტყვით, პატარა ღური ისევე იზრდებოდა, როგორც სხვა მისი კბილა ბავშვები: ჯირითსა და ფარიკაობას მას თავად-აზნაურთა აკადემიის მასწავლებელი, ბატონი და პლიუვინელი ასწავლიდა. მაგრამ XVII საუკუნის მეორე ნახევრიდან სამეფო ძალაუფლების კულტი სამუდამოდ დააშორებს უფლისწულს თავისი დიდგვაროვანთა აზნატოლებისაგან.

უკრაგს და თან მღერის". ცოტა ადრე ლუის უფრო შესაფერის სათამაშოებს აძლევდნენ: ხის ცხენს, ჯოხზე დამაგრებულ ქადალდის პროპელერს. ერთარი წერს: "ის ჩიკორით თამაშს ცდილობს". მაგრამ წლინასევრის უფლისნულს უკვე ვიოლინოზე დაკვრას აწყებინებენ. ეს არა მარტო იმას ნიშანავს, რომ ევროპის წარსულში ძალიან დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა მუსიკის ცოდნას, არამედ იმსაც ცხადყოფს, თუ რატომ იყო ხშირი უცნდერეინდი ბავშვების გამოჩენა (ვოლგანგ ამადეუს მოცარტი მათი თუმც ყველაზე დიდი, მაინც ერთ-ერთი ნიშუში იყო). როდესაც ადრეული ასაკიდან იწყება მუსიკის შესწავლა, ბუნებრივია, რომ განსაკუთრებული ნიჭიც ადრე მჟღავნდება. თანდათანობით მუსიკალური ანბანის სავალდებულო შესწავლის მოთხოვნა დასუსტდება და სულაც გაქრება. ამიტომ მუსიკალური ნიჭით დაჯილდოებული ბავშვების გამოჩენა ნამდვილ სასწაულად აღიმება.

ამავე ასაკიდან იწყება საფრანგეთისათვის დამახასიათებელი ბურთულებით თამაში, რომელიც ოდნავ მოგვაგონებს ინგლისურ კრიკეტს. წლისა და ათი თვის უფლისნული პატარა დოლზე სხვადასხვა სამხედრო მარშების რიტმს უწევდნენ და მათ დასახურებენ.

სწავლობს: მეფე უნდა სცნობდეს თავის ჯარს, რომელშიც ყოველ დანაყოფს თავისი საკუთარი რიტ-მი აქვს დანერგული. მხოლოდ ამ-ის შემდეგ ასწავლიან ბავშვს ლაპა-რაკს. ეროარი წერს: "ჯერ ცალკე-ული მარცვლების ნარმოთქმას აჩ-ვევნ, მერე სიტყვებზე გადადინ".

1603 წლის აგვისტოს ჩანაწერი:

"დედოფალი სადილის სოვის ემზა-დება, მისი ბრძანებით უფლისნეულს მის გვერდით დიდ სუფრას სთან სვა-მენ". XVI - XVII საუკუნის გრავიურე-ბზე ხშირადაა გამოსახული მაგი-დასთან მაღალ სკამზე მჯდომი პა-ტარა ბავშვი, რომელსაც განსაკუ-თრებული მოწყობილობა არ იძლ-ება გადმოვარდნის საშუალებას.

ეს: ამ დღეს ის პირველად ჩააწენინ-
ეს ნამდვილ ლოგინში. ამ დროისა-
თვის მან უკვე კარგად იცის რელი-
გიის საწყისები და ეკლესიაში ქცე-
ვის წესებსაც ასწავლიან.

1604 წლის შობიდან მოყოლე-
ბული პატარა ლუი უკვე სრულფა-
სოვან მონაწილეობას იღებს დღე-
სასწაულებში. საზეიმო ვახშმის წინ
მას საგანგებო სცენას უწყობენ,
რომელზედაც საფრანგეთის მომა-
ვალი მეფე იციავებს და იმღერებს.
ვახშამზე ლუი საჩუქრებსაც იღ-
ებს: ბურთი და იტალიიდან გამო-

ასეთივე მექანიკური მტრედი, რომლითაც დედოფალიც არ თაკილობს თამაშს. ჭიაკოკონობისას საზაფხულო სასახლის, ფონტენბოლოს ეზოში სწორედ პატარ ლუი ან-თებს კოცონს.

იმ დროს ადამიანები ცხოვრების უმეტეს ნაწილს გარეთ, ლია (კის ქვეშ ატარებდნენ, მაგრამ ზამთრის საღამოებში, როცა უფლისტული ოთხ კედელშია გამოკეტილი, ის "მაკრატლით ქალალდისგან სხვადასხვა ფიგურის გამოყრით ერთობა". მჟავა და ცეკვები კვლავ დიდ ადგილს იკავებს მის ცხოვრებაში. ეროვარი ამაყად აღნიშნავს, რომ "არ არსებობს ცეკვა, რომელიც არ იცოდეს უფლისტულმა". ლუი ცეკვას გაღიარდას, სარაბანდასა და ბურეს. მომავალში საფრანგეთის მეფე საბალეტო წარმოდგენებშიც მიიღებს მონანილეობას, მაგრამ სამი თუ ოთხი წლის ასაკში მან მხოლოდ ზეპირად იცის ყველა წარმატება.

კელების დეფენტებაც.
სამწლინახევრის ლურჯი წერა-კი-
თხვის შესნავლას იწყებს: უკეთ მა-
სწონს იღუსტრირებული ბიბლიის
ფურცვლა. გამდეღლი მას ასევებს
აჩვენებს და უფლისსწულმა მთელი
ანბანი იცის. ამის შემდეგ გი დიუ-
ფორ პირაკის ლექსების ჯერი
დგება - ეს სახელმწიფო მოღვაწე
და პოეტი ძალიან ცნობილია იმდ-
როინდელ საფრანგეთში თავისი
მახვილი ეპიგრამებით. ამასთანავე
უფლისსწულს საზოგადოებაში მოქ-
ცევის წესებსა და ზნეობას ასწავ-
ლიან. ოთხი წლის ასაკიდან კი იგი
პირველად იღებს ხელში კალაშს. ეს
აღსანიშნავი მოვლენა სასახლის
ეკლესიის მედავითნის, **დიუმონის**
ხელმძღვანელობით ხდება. ლური
ძალიან კმაყოფილია, რადგან კა-
ლიგრაფიული მაგალითების გადა-
წერის პროცესი ძალიან მოსწონს.
ასე იწყება ლათინური ენის საწყი-
სებთან გაცნობა. როცა ლური ეჭვ-
სი წელი შეუსრულდება, ეკლესიის
მედავითნეს პროვესიონალი კა-
ლიგრაფი შეცვლის.

ცურული ავეჯითა და სახლის მოწყობილობით, რომელიც ნიურნბერგის გელმა ოსტატებმა დაამზადეს. კარისეკაცი, ბატონი დე ლომენი მას ბატონეკაცურად გამოწყობილ თოჯინას სჩუქნის. თოჯინა სუნა-მოთია დანამული. ლუი ვარცხნის მას და ამბობს, რომ დის თოჯინას შერთავს ცოლად. საღამოობით კი ძალიან უყვარს ზღაპრების მოსმენა. უნდა ითქვას, რომ იმ დროისათვის ეს სულლაც არა საბავშვო გასართობი: ზღაპრებს საღამოობით მოზრდილებიც სიამოვნებით ისმენ-

თრე შარლ პერი სულაც არ ყოფილა და საბაკშვილ მწერალი.

ოთხი-ხუთი წლის ასაკიდან ბავშვი მშენილდოსნობას სწავლობს, ექვსი წლიდან კი — ჭადრაკის თამაშებს. ამავე ასაკიდან იწყება ჩოგბურთით (თანამედროვე თამაშისგან საკმაოდ განსხვავებული რამაა) და სხვადასხვა სალონური თამაშებით გართობა. აქ იღულისხმება "ამის პატრონმა რა ქნას", "ვისი სული გსურს" და სხვა. სამეცნი დაცვის ჯარისკაცებს კი დამალობანას ეთამაშება.

ყველაფერი იცვლება. ლუი ჟკვე
აღარ ატარებს საპავშვო ტანსაცმლ-
ელს, მისი აღზრდაც უკვე მამაკაც-
თა ხელშია. ის სამუდამოდ ემშვი-
დობება „მამანგას“, ანუ **მადამ დე**
მონგლას, უფლისსწულის გამდ-
ელს. ბატონი დე **სუბიზი**, ახალი
აღმზრდელი მაშინვე ცდილობს,

ბი. "თქვენ უკვე ალარ უნდა ითამაშოთ ასეთი საგნებით, " — მიუთითებს ის გერმანულ ოთახსა და თოჯინებზე. — თქვენ უკვე დიდი კაცი ბრძანდებით". შვიდი წლიდან უფლისწულს უკვე სერიოზულად ასწავლიან ჯირითსა და სხვადასხვა სახს იარაღის ხმარებას. ბალეტის ნაცვლად იგი სანადიროდ მიჰყავთ. ამავე დროიდან იწყება აზარტული თამაშებიც: შვიდი წლის ასაკში ლურ ზარს თამაშობს და ფირუზის პატარა სამკაულს იგებს.

იქმნება შთაბეჭდილება, რომ შვიდი წლის ასაკი რაღაც განსაკუთრივო და გარემონტირებული იქნება. ამავე დროიდან იწყება აზარტული თამაშებიც: შვიდი წლის ასაკში ლურ ზარს თამაშობს და ფირუზის პატარა სამკაულს იგებს.

გრაფ ეს ასე არაა: უფლისნული, მართალია, აღარ თამაშობს თოჯინებით, მაგრამ ცხოვრების ძირითადი წესი მაინც იგუევ რჩება. უბრალოდ, სულ უფრო ხშირად დადის ოე-ატრში და, ბოლოს და ბოლოს, თე-ატრს ყოველდღიურად სტუმრობს. საინტერესოა, რა დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა ამ ხელოვნებას XVII საუკუნის საფრანგეთში.

ცხრა წლის ასაკში, ვახშმის შემდეგ ზოგჯერ დედოფლის თახეში შედის და იქ დახუჭობანას თამაშობს და ზოგჯერ უფრო რთულ ამოცანებსაც ასრულებს: ვინ აანთებს სანთელს ახვეული თვალებით. თუ გავითვალისწინებთ, რომ დღევანდელი ასანთი მაშინ ჯერ არ იყო გამოგონილი, ეს მართლაც საკმაოდ რთული ამოცანაა.

დახუჭობანას და დამალობანას თამაში ცამეტი წლის ასაკშიც

გრძელდება. ერთი მხრივ, საკეთო-
ველია, რომ დოფინი ძალიან ადრე-
ული ასაკიდან იწყებს ისეთ საქმია-
ნობას, რომელსაც დღევანდელი
ბაგვები მხოლოდ რამდენიმე
წლის დაგვიანებით ჰკიდებენ
ხელს. მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნ-
ავს, რომ მოზრდილობის დადგომა

რის ნისქვილები დიდი ხანია, გაქრა-
ევროპის ლანდშაფტებიდან, ევრო-
პელი ბაგვები ბალებში დღემდე
დარბიან პროცელერებით ხელში
ბაგვები საზოგადოების ყველაზე
კონსერვატიული ნაწილია — გავი-
სხუნოთ პროცელერი, რომელიც სი-
გნალებს უგზავნის ულტრათანა-
მედროვე ტელელიბუცებს: მის
ასაკი რვაას წელზე მეტია.

፩፻፱ XIII

